

Franckesche Stiftungen zu Halle

Xenophontis Memorabilia Socratis Graece

Xenophon

Gothae, MDCCLXXXVIII.

VD18 12986496

Caput IX. Ad varias quaestiones propositas respondet.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

[urn:nbn:de:hbz:ha33-1-193062](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:ha33-1-193062)

ἢ παρέχουσι. ναοὺς γε μὴν καὶ βωμοὺς χώ-
ραν, ἔφη, εἶναι περπωδεσάτην, ἥτις ἐμΦα-
νεσάτη ἔσα ἀσιβεσάτη εἴη. ἡδὺ μὲν γὰρ
ιδόντας*) προσεύξασθαι, ἡδὺ δὲ ἀγνώως ἔχον-
τας προσίεναι.

CAPVT IX.

*Ad varias quaestiones propositas
respondet.*

Πάλιν δὲ ἐρωτώμενος, ἡ ἀνδρεία πότε-
ρον εἴη διδακτὸν ἢ Φυσικόν; οἶμαι μὲν, ἔφη,
ὥσπερ σῶμα σώματος ἰσχυρότερον πρὸς τὰς
πόνους φύεται, ἔτω καὶ ψυχὴν ψυχῆς ἐρρώ-
μενεστέρα πρὸς τὰ δεινὰ φύσει γίγνεσθαι.
ὁρῶ γάρ ἐν τοῖς αὐτοῖς νόμοις τε καὶ ἔδεσι
τρεφομενὰς πολὺ διαφέροντας ἀλλήλων τόλ-
μη. νομίζω μὲν τοὶ πᾶσαν φύσιν μαθήσει
καὶ μελέτη πρὸς ἀνδρείαν αὔξεσθαι. δῆλον
μὲν γάρ, ὅτι Σκύθαι καὶ Θράκες ἐκ ἂν τολ-
μήσειαν ἀσπίδας καὶ δόρατα λαβόντες Λα-
κεδαιμονίοις διαμάχεσθαι. Φανερόν δ', ὅτι
καὶ Λακεδαιμόνιοι ἐκ ἂν Θραξίν ἐν πέλταις
καὶ ἀκοντίοις, ἅτε Σκύθαις ἐν τόξοις ἐθέ-
λοιν ἂν διαγωνίζεσθαι. ὁρῶ δ' ἐγώ γε καὶ
ἐπὶ τῶν ἄλλων πάντων ὁμοίως καὶ φύσει δια-
φέροντας ἀλλήλων τὰς ἀνθρώπους, καὶ ἐπι-
μελείᾳ πολὺ ἐπιδιδόντας. ἐκ δὲ τούτων δῆ-
λόν ἐστιν, ὅτι πάντας χρὴ καὶ τὰς εὐφροσύ-
νης καὶ τὰς ἀμβλυτέρας τὴν φύσιν, ἐν οἷς
ἂν

*) Vulgo εἰδόμενος.

ἂν ἀξιόλογοι βέλωνται γενέσθαι, ταῦτα καὶ
 μανθάνειν καὶ μελετᾶν. σοφίαν δὲ καὶ σω- 4
 φροσύνην ἔδιωριζεν, ἀλλὰ τὸν τὰ μὲν καλὰ
 τε καὶ ἀγαθὰ γινώσκοντα χρῆσθαι αὐτοῖς,
 καὶ τὸν τ.) τὰ αἰσχυρὰ εἰδότα εὐλαβεῖσθαι,
 σοφὸν τε καὶ σώφρονα ἔκρινεν. προσερωτώμε-
 νος δὲ, εἰ τὸς ἐπιταμένους μὲν, ἃ δὲ πράτ-
 τειν, ποιῶντας δὲ τὰναντία, σοφὸς τε καὶ
 ἐγκρατεὺς εἶναι νομίζοι; ἔδεν γε μᾶλλον, ἔφη,
 ἢ ἀσώφους τε καὶ ἀμαρτεῖς*). πάντας γὰρ οἵ-
 μα προαιρεμένους ἐκ τῶν ἐνδεχομένων, ἃ οἶόν
 τε**), συμφορώτατα αὐτοῖς εἶναι, ταῦτα πράτ-
 τειν. νομίζω ἔν τὸς μὴ ὀρθῶς πράττοντας,
 ἔτε σοφὸς, ἔτε σώφρωνας εἶναι. Ἐφη δὲ καὶ 5
 τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν ἄλλην πᾶσαν ἀρετὴν
 σοφίαν εἶναι. τὰ τε γὰρ δίκαια καὶ πάντα,
 ὅσα ἀρετὴ πράττεται, καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ
 εἶναι· καὶ ἔτ' ἂν τὸς ταῦτα εἰδότας ἄλλο ἀντὶ
 τῶντων ἔδεν προελέσθαι, ἔτε τὸς μὴ ἐπιτα-
 μένους, δύνασθαι πράττειν, ἀλλὰ καὶ εἰάν ἐγ-
 χειρῶσιν, ἀμαρτάνειν. ἔτω καὶ τὰ καλὰ
 τε α) καὶ ἀγαθὰ τὸς μὲν σοφὸς πράττειν,
 τὸς δὲ μὴ σοφὸς ἔδυνασθαι, ἀλλὰ καὶ εἰάν ἐγ-
 χειρῶσιν, ἀμαρτάνειν. ἐπεὶ ἔν τὰ τε δίκαια
 καὶ τὰ ἄλλα καλὰ τε καὶ ἀγαθὰ πάντα ἀρε-
 τῇ πράττεται, δῆλον εἶναι, ὅτι καὶ δικαιο-
 σύνη καὶ ἡ ἄλλη πᾶσα ἀρετὴ σοφία ἐστὶ. μα- 6
 νίαν γε μὴν ἐναντίον μὲν, ἔφη, εἶναι σοφία, ἔ
 μὲν τοι γε τὴν ἀνεπισημοσύνην μανίαν ἐνόμι-
 ζεν.

H 4

z) Al. utrobique τὸ. **) ἃ ἂν οἴωνται Schüz.
 *) edidit Schüz. V. Cl. edidit.
 τους α. τε καὶ ἀκρατεῖς. a) Vulg. γε.

ξεν. τὸ δὲ ἀγνοεῖν ἑαυτὸν, καὶ μὴ ἂ οἶδε b)
 δοξάζειν τε καὶ οἶεσθαι c) γινώσκειν, ἐγγυ-
 τάτω μανίας ἐλογίζετο εἶναι. τὰς μὲν τοι
 πολλὰς, ἔφη, ἂ μὲν οἱ πλείστοι ἀγνοῦσι, τὰς
 διημαρτηκότας τῶν ἐφάσκειν μαίνεσθαι,
 τὰς δὲ διημαρτηκότας, ὧν οἱ πολλοὶ γινώ-
 7 σκισι, μαινομένους καλεῖν. εἴαν τε γὰρ τις μέ-
 γας ἔως οἴηται εἶναι, ὥστε κύπτειν τὰς πύ-
 λας τῆς τείχεος διεξιὼν, εἴαν τε ἔως ἰσχυρὸς,
 ὥς ἐπιχειρεῖν οἰκίας αἵρεσθαι, ἢ ἄλλῃ τῇ ἐπι-
 τίθεσθαι τῶν πᾶσι δῆλων, ὅτι ἀδύνατά ἐστι,
 τῆτον μαίνεσθαι φάσκειν. τὰς δὲ μικρὸν δια-
 μαρτάνοντας ἔδοκεῖν τοῖς πολλοῖς μαίνεσθαι,
 ἀλλ' ὥσπερ τὴν ἰσχυρὰν ἐπιθυμίαν ἔρωτα κα-
 λῶσιν, ἔτω καὶ τὴν μεγάλην παρανοίαν μανίαν
 8 αὐτὰς καλεῖν. φθόνον δὲ σκοπῶν, ὃ, τί εἴη,
 λύπην μὲν τινα ἐξεύρισκεν αὐτὸν ὄντα, ἔτε
 μὲν τοι τὴν ἐπὶ φίλων ἀτυχίαις, ἔτε τὴν ἐπ'
 ἐχθρῶν εὐτυχίαις γιγνομένην· ἀλλὰ μόνους,
 ἔφη, φθονεῖν τὰς ἐπὶ ταῖς τῶν φίλων εὐπρα-
 ξίαις ἀνωμένους. θαυμαζόντων δὲ τινων, εἰ
 τις φίλων τινα, ἐπὶ τῇ εὐπραξίᾳ αὐτῶν λυ-
 ποῖτο, ὑπεμίμνησκεν, ὅτι πολλοὶ ἔτω πρὸς τι-
 νας ἔχουσιν, ὥστε κακῶς μὲν πράττοντας μὴ
 δύνασθαι περιορᾶν, ἀλλὰ βοηθεῖν ἀτυχέσιν,
 εὐτυχοῦντων δὲ λυπεῖσθαι. τῆτον δὲ φρονίμῳ
 μὲν ἀνδρὶ ἐκ αὐτῶν συμβῆναι, τὰς ἡλιθίους δὲ δεῖ*)
 9 πάσχειν αὐτό. σχολὴν δὲ σκοπῶν, τί εἴη,
 ποιῶν-

b) Wels e conjectura καὶ γινώσκειν. Sed jam
 Leunclavii recepit: καὶ Wels deleverat illud καὶ.

ἂ μὴ οἶδε.

*) Leunclav. emendat.

c) Vulgo, ac ipse Ern. δη.

ποιῶντας μὲν τι τὰς πλείους, ἔφη, εὐρίσκειν.
καὶ γὰρ τὰς πεττεύοντας καὶ τὰς γελωτο-
ποιῶντας ποιεῖν τι πάντας δὲ τέττας, ἔφη,
σκολάζειν· ἐξείναι γὰρ αὐτοῖς ἰέναι πρά-
ξοντας τὰ βελτίω τέτων. ἀπὸ μὲν τοι τῶν
βελτιόνων ἐπὶ τὰ χεῖρω ἰέναι, ἔδνα σκολά-
ζειν. εἰ δὲ τις ἴοι, τέτον, ἀσχολίας αὐτῷ
ἔσης, κακῶς, ἔφη, τέτο πράττειν. Βασί- 10
λεῖς δὲ καὶ ἄρχοντας ἔτεις τὰ σιηπτρα ἔχον-
τας, ἔφη, εἶναι, ἔδδ τὰς ὑπὸ τῶν τυχόντων
αἰρεθέντας, ἔδδ τὰς κλήρω λαχόντας, ἔδδ
τὰς βιασαμένους, ἔδδ τὰς ἐξαπατήσαντας,
ἀλλὰ τὰς ἐπίσημένους ἄρχειν. ὅποτε γὰρ τις 11
ὁμολογήσῃ τῷ μὲν ἄρχοντος εἶναι, τὸ προσ-
τάττειν ὅ, τι χρὴ ποιεῖν, τῷ δὲ ἀρχομένῃ,
τὸ πείθεσθαι, ἐπεδείκνυνεν, ἐν τε d) νῆϊ τὸν
μὲν ἐπίσημενον, ἄρχοντα, τὸν δὲ ναύκληρον
καὶ τὰς ἄλλας τὰς ἐν τῇ νῆϊ πάντας, πειδομέ-
νους τῷ ἐπίσημῳ καὶ ἐν γεωργίᾳ, τὰς κα-
κτημένους ἀγροῦ καὶ ἐν νόσῳ, τὰς νοσῶντας
καὶ ἐν σωμασίᾳ, τὰς σωμασιῶντας καὶ τὰς
ἄλλας πάντας, οἷς ὑπάρχει τι ἐπιμελείας δεό-
μενον, ἂν μὲν αὐτοὶ ἡγῶνται ἐπίσασθαι, ἐπι-
μελῆσθαι· εἰ δὲ μὴ, τοῖς ἐπίσημοις ἢ μό-
νον παρ᾽ αὐτοὺς πειδομένους, ἀλλὰ καὶ ἀπόντας με-
ταπεμπομένους, ὅπως ἐκείνοις πειδομένοι τὰ
δεόντα πράττωσιν. ἐν δὲ ταλασίᾳ καὶ τὰς
γυναῖκας ἐπεδείκνυνεν ἀρχέσας τῶν ἀνδρῶν,
διὰ τὸ τὰς μὲν εἰδέναι, ὅπως χρὴ ταλασιερ-
γεῖν, τὰς δὲ μὴ εἰδέναι. εἰ δὲ τις πρὸς ταύ- 12

H 5

τα

d) Vulg. ἐν τῇ ν.

- τα λέγοι, ὅτι τῷ τυράννῳ ἔξεσι μὴ πείθεσθαι τοῖς ὀρθῶς λέγουσι· καὶ πῶς αὖν, ἔφη, ἔξειη μὴ πείθεσθαι, ἐπικειμένης γε ζημίας, εἰαν τις τῷ εὖ λέγοντι μὴ πείδηται; ἐν ᾧ γὰρ αὖν τις πράγματι μὴ πείδηται τῷ εὖ λέγοντι, ἀμαρτῆσεται δῆπρ, ἀμαρτάνων δὲ ζημιωθήσεται.
- 13 εἰ δὲ φαίη τις τῷ τυράννῳ ἔξεῖναι καὶ ἀποκτεῖναι τὸν εὖ φρονῶντα, τὸν δὲ ἀποκτείναντα ε), ἔφη, τὰς κρατίστους τῶν συμμάχων οἷε ἀζήμιον γίνεσθαι, ἢ, ὥς ἔτυχε, ζημιῶσθαι; πότερον γὰρ αὖν μᾶλλον οἷε σώζεσθαι τὸν ταῦτα ποιῶντα, ἢ ἔτω καὶ τάχιστα;
- 14 αὖν ἀπολέσθαι; Ἐρομένε δὲ τινος αὐτὸν, τί δοκοίη αὐτῷ κράτιστον ἀνδρὶ ἐπιτήδευμα εἶναι, ἀπεκρίνατο, εὐπραξίαν. ἔρομένε δὲ πάλιν, εἰ καὶ τὴν εὐτυχίαν ἐπιτήδευμα νομίζοι εἶναι, πᾶν μὲν ἔν τῶναντίον ἔγωγ', ἔφη, τύχην καὶ πράξιν ἡγῶμαι. τὸ μὲν γὰρ μὴ ζητῶντα ἐπιτυχεῖν σινι τῶν δεόντων, εὐτυχίαν οἶμαι εἶναι· τὸ δὲ μαθόντα τι καὶ μελετήσαντα εὖ ποιῶν, εὐπραξίαν νομίζω· καὶ οἱ τῷτο ἐπιτηδεύοντες,
- 15 δοκῶσί μοι εὖ πράττειν. καὶ ἀρίστους δὲ καὶ θεοφιλεσάτους, ἔφη, εἶναι, ἐν μὲν γεωργίᾳ, τὰς τὰ γεωργικὰ εὖ πράττοντας, ἐν δὲ ἰατρείᾳ, τὰς τὰ ἰατρικὰ, ἐν δὲ πολιτείᾳ, τὰς τὰ πολιτικά. τὸν δὲ μηδὲν εὖ πράττοντα, ἅτε χρεῖσιμον ἔδεν, ἔφη, εἶναι, ἅτε θεοφιλεῖ.

CAPVT

e) Vulgo ἀποκτείνοντα.